

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie z odwołania R. A.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] /2024 z dnia 25 czerwca 2024 r.,
w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego osiągającego wiek
uprawniający do przejścia w stan spoczynku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 15 stycznia 2025 r.,

**uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę Krajowej
Radzie Sądownictwa do ponownego rozpatrzenia.**

Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak Maria Szczepaniec

l.n

UZASADNIENIE

Pismem z 30 kwietnia 2024 r. R. A. – sędzia Sądu Okręgowego w G. (dalej: „odwołujący się”) oświadczył Krajowej Radzie Sądownictwa (dalej: „Rada” lub „KRS”) wolę dalszego zajmowania stanowiska sędziego. Do oświadczenia załączył zaświadczenie lekarskie z 30 kwietnia 2024 r. oraz zaświadczenie psychologiczne z 22 kwietnia 2024 r. stwierdzające, że jest zdolny do pełnienia urzędu sędziego, ze względu na stan zdrowia.

Uchwałą nr [...] /2024 z 25 czerwca 2024 r. w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego osiagającego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku KRS nie wyraziła zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez odwołującego się.

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że zespół oceniający Rady na posiedzeniu 17 czerwca 2024 r. 3 głosami „za” przy braku głosów „przeciw” i „wstrzymujących się” przyjął stanowisko o rekomendowaniu KRS wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez uczestnika postępowania. W uzasadnieniu tego stanowiska stwierdzono, że dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez odwołującego się jest poparte interesem wymiaru sprawiedliwości oraz potrzebami wynikającymi z sytuacji kadrowej i obciążenia Sądu Okręgowego w G..

Pomimo powyższej rekomendacji ostatecznie Rada nie wyraziła zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez odwołującego się. Stwierdziła, że zasadą i regułą jest obligatoryjne przejście sędziego w stan spoczynku wraz z osiągnięciem określonego wieku. Przejście sędziego w stan spoczynku następuje *ex lege*. Natomiast art. 69 § 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 334, dalej: „p.u.s.p.”) stanowi wyjątek od powyższej zasady. Wskazano, że chociaż KRS nie kwestionuje dorobku i doświadczenia orzeczniczego odwołującego się, jednak posiadanie doświadczenia i ogólnie dobrej oceny pracy nie przesądza o konieczności uwzględnienia wniosku o wyrażenie zgody na dalsze pełnienie służby sędziowskiej. Po przeanalizowaniu materiałów sprawy Rada nie dostrzegła interesu wymiaru sprawiedliwości lub ważnego interesu społecznego, a zatem nie odstąpiła od zasady, zgodnie z którą sędzia przechodzi w stan spoczynku po ukończeniu 65 roku życia. Wobec powyższego, w trakcie posiedzenia Rady 25 czerwca 2024 r. za wyrażeniem zgody

na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez odwołującego się oddano 7 głosów „za”, przy 3 głosach „przeciw” oraz 4 głosach „wstrzymujących się”.

W piśmie z 12 lipca 2024 r. R. A. wniósł odwołanie od powyższej uchwały, zarzucając jej rażące naruszenie porządku prawnego przez przyjęcie, że w jego przypadku nie zachodzą przesłanki z art. 69 § 1b p.u.s.p., które dotyczą interesu wymiaru sprawiedliwości lub ważnego interesu społecznego, w szczególności potrzeb wynikających z sytuacji kadrowej i obciążenia Sądu Okręgowego w G.. W uzasadnieniu odwołania podniósł on, że wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego wymaga ustalenia interesu wymiaru sprawiedliwości lub ważnego interesu społecznego, a *contrario*, uchwała negatywna powinna zawierać wskazanie przesłanek, które temu się sprzeciwiają. Musi być to więc jasno i ponad wszelką wątpliwość wykazane w treści uchwały. Brak tego powoduje, że ustalenia poczynione przez Radę noszą charakter dowolnych, a nie swobodnych. Według niego, Rada powinna wykazać i wskazać jaki uzasadniony interes wymiaru sprawiedliwości lub ważny interes społeczny nie przemawia za podjęciem korzystnej dla odwołującego się decyzji. Tylko wtedy bowiem proces decyzyjny jest transparentny i nie pozostawia wątpliwości co do motywów działania Rady. Odwołujący się podniósł też, że w jego przypadku doszło do uchybienia, polegającego na przedstawieniu niepełnych danych statystycznych dotyczących jego osoby, co miało istotny wpływ na podjęcie negatywnej decyzji. Do odwołania dołączono dane statystyczne z lat 2010-2022 z III Wydziału Penitencjarnego oraz IV Wydziału Odwoławczego Sądu Okręgowego w G..

Odwołujący się wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały KRS i przekazanie sprawy Radzie do ponownego rozpoznania.

Rada złożyła odpowiedź na powyższe odwołanie. W piśmie z 12 września 2024 r. wniosła o jego oddalenie, jako pozbawionego uzasadnionych podstaw, podtrzymując jednocześnie stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 69 § 1 p.u.s.p., sędzia przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, chyba że nie później niż na sześć miesięcy i nie wcześniej niż na dwanaście miesięcy przed ukończeniem tego wieku oświadczy KRS wolę dalszego zajmowania stanowiska i przedstawi zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, wydane na zasadach określonych dla kandydata na stanowisko sędziowskie. Jednocześnie Rada może wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, jeżeli jest to uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, w szczególności jeśli przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów (art. 69 § 1b zd. 1 p.u.s.p.).

Na wstępie należy przyznać rację stanowisku KRS, zgodnie z którym Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do ingerencji w materialną treść zaskarżonej uchwały. Nie wyklucza to jednak dopuszczalności przeprowadzania sądowej kontroli uchwały Rady pod względem jej legalności w sytuacji, w której mogło dojść do naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego. Dokonując kontroli Sąd Najwyższy nie może wkraczać w kompetencje KRS i podejmować merytorycznych rozstrzygnięć w kwestii zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego na podstawie art. 69 § 1 i 1b p.u.s.p., to jednak ze względu na ogólne zasady i wzorce konstytucyjne powinien skontrolować, czy Rada podejmując uchwałę nie naruszyła prawa w zakresie zaskarżenia.

Biorąc powyższe pod uwagę należało uznać zarzut naruszenia art. 69 § 1b p.u.s.p. za zasadny. Wyrażenie zgody na dalsze pełnienie przez sędziego obowiązków służbowych po osiągnięciu przez niego 65. roku życia jest jednolicie traktowane jako wyjątek od zasady i przypisuje się mu charakter fakultatywny. Nie oznacza to, że decyzja w tym przedmiocie może mieć charakter całkowicie uznaniowy, a Rada ma prawo do arbitralnego decydowania

w sprawie pozostawienia sędziego w stanie czynnym po osiągnięciu przez niego ustawowego wieku przechodzenia w stan spoczynku (wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2024 r., I NKRS 100/23). Sąd Najwyższy niejednokrotnie podkreślał przy tym, że KRS ma obowiązek wyjaśnić, w jaki sposób jej decyzja podyktowana była interesem wymiaru sprawiedliwości, względem na racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub w jaki sposób znajduje uzasadnienie w stanie obciążenia zadaniami poszczególnych sądów (np. wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2021 r., I NKRS 53/21). Dodatkowo w orzecznictwie przyjmuje się, że Rada uzasadniając uchwałę niewyrażającą zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego, który osiągnął wiek stanu spoczynku nie może ograniczać się do użycia zawartych w art. 69 § 1b u.s.p. pojęć, wskazując tylko na brak interesu wymiaru sprawiedliwości lub ważnego interesu społecznego. Dodatkowo konieczne jest wskazanie rzeczywistych powodów i faktów, dla których uznano, że interes wymiaru sprawiedliwości lub ważny interes społeczny nie uzasadniają zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego, o którym mowa w art. 69 § 1 p.u.s.p. (wyrok Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2020 r., I NO 3/20; por. także: wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2020 r., I NO 81/20).

W niniejszej sprawie w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały Rada stwierdziła wyłącznie, że „nie dostrzegła interesu wymiaru sprawiedliwości lub ważnego interesu społecznego”. Tym samym nie spełniła więc wymogów transparentności, jakie stawia się uzasadnieniom uchwał KRS wydawanych w takich przypadkach. To lapidarne wyjaśnienie razi tym bardziej, że po przeanalizowaniu akt sprawy zespół członków KRS wyraził odmienne stanowisko i jednogłośnie zarekomendował Radzie wyrażenie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego przez odwołującego się. Chociaż KRS nie jest związana stanowiskiem zespołu, przyjąć należy, iż w przypadku do tego stopnia odmiennej oceny, szczególnie wymagane jest pogłębione uzasadnienie i wskazanie racji odstąpienia od tego stanowiska (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2021 r., I NKRS 53/21).

Należy podkreślić, że Rada w żaden sposób nie ustosunkowała się do statystyk orzeczniczych Sądu Okręgowego w G. – w wydziałach, w których orzekał odwołujący się oraz do wniosków z nich wynikających. W tym kontekście należy zgodzić się z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy, który w wyroku z 6 lipca 2022 r. (I NKRS 31/22) przyjął, że „[w]prawdzie wysoka ocena pracy sędziego jako orzecznika nie jest przesłanką ustawową, która przesądza o wyrażeniu zgody na

dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, jednak powinna być ona brana pod uwagę przy ocenie, czy dalsze zajmowanie stanowiska sędziego jest uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, bowiem w interesie wymiaru sprawiedliwości leży to, aby w sądach powszechnych orzekali bardzo dobrzy sędziowie”.

Biorąc pod uwagę powyższe, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r., o Krajowej Radzie Sądownictwa (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 1186), Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Marek Dobrowolski Krzysztof Wiak Maria Szczepaniec

ł.n

r.g.